

DELAVSKA UNIVERZA
DOMŽALE
61230 DOMŽALE

TOSAMA

GLASILO DELAVCEV TOSAME

Izteka se 1985. leto - Kaj nam bo prineslo leto 1986?

Tradicionalna novoletna ocenjevanja dogajanj v letu, ki se izteka in napovedovanje dogodkov za leto, ki prihaja, so v pogojih, v katerih se nahajamo, neprijetna, morda tudi nekoliko tvegana zadeva.

Ker pa danim zadolžitvam in tradicionalnim navadam ne da odpovedati, je groba ocena našega dela v letu 1985 in okvirna napoved za leto 1986, naslednja:

Ko smo ob koncu 1984. leta napovedali in načrtovali poslovanje v 1985 letu, nismo bili optimisti. Pričakovali smo vrsto težav, pogojenih z vsemogočimi ukrepi gospodarske stabilizacije. Nismo se ušтели, saj teh ukrepov z večkrat majhnimi učinki, nikakor ne zmanjka, povzročajo pa stalno iskanje primernih rešitev za njihovo praktično uporabo. Osnovne značilnosti 1985 leta so naslednje:

- Pri oskrbi s surovinami, repromateriali in rezervnimi deli nismo imeli posebnih težav, tako, da je proizvodnja tekla v glavnem nemoteno in brez zastojev.
- Proizvodnja je naloge izvrševala v redu, vendar pa so v njej in ob

njej nastopale določene težave. Predvsem se vse pogosteje pojavlja problem kvalitete, problem prilagajanja potrebam tega in zato pogosto menjavanje proizvodnih programov na posamezne faze proizvodnje, problem premeščanja delavcev ipd.

- Pričetek delovanja tržnih zakonitosti se je na prodajnem področju pokazal kot problem, ki ga v zadnjih letih nismo poznali. Oskrba tržišča je bila dobra, zaloge v trgovinah velike in izdelki se niso več prodajali sami.
- Na kratko bi lahko rekli, da smo od delitve prešli na prodajo. Tu se je vsekakor močno pokazal tudi vpliv padanja kupne moči prebivalstva.
- Ob veliki — v nekaterih primerih tudi preveliki proizvodnji tovrstnih izdelkov je trgovina prišla do svojih »pet minut«, kar se odraža v bistvenih spremembah odnosov med trgovino in proizvodnjo, seveda v korist trgovine. Močno so se povečali tudi stroški prodaje, podaljšali so se roki pla-

čil, ponovno se uvajajo cassaskonti, močne so zahteve po konsignacijski prodaji ipd.

- Če smo se v preteklih letih srečavali s problemom zagotavljanja potrebnih deviz za uvoz, se v zadnjem obdobju vedno bolj izpostavlja problem dinarjev. Likvidnost se močno slabša, plačilna sposobnost gospodarstva je problematična, stroški najemanja kreditov, pri katerih so banke močno omejene, pa so izredno visoki.
- Izredno visoka inflacija, ki se odraža v stalni in hitri rasti vseh stroškov poslovanja, nas postavlja pred nujno zahtevo povečevanja cen. Vendar pa ob upoštevanju, da kupna moč prebivalstva pada in da se občasno že pojavlja problem prodaje, cen ne moremo neomejeno dvigovati, ker bi to imelo dodatne negativne posledice.
- Na izvoznem področju smo sicer aktivni, vendar je obseg izvoza, posebno v TOZD Saniteta občutno premajhen. Dejstvo, da so svetovna tržna gibanja ravno obratna od naših, jugoslovanskih, kjer cene padajo, kvaliteta pa se dviguje, nam povzroča veliko težav. Izvoz je dohodkovno vse manj zanimiv (tudi na račun zmanjšanih izvoznih stimulacij) poleg tega pa se zahteva kvaliteta, ki je mi marsikje še nismo v stanju zagotoviti. Ne glede na povedano, pa bo nujno treba izvoz povečati iz dveh razlogov in sicer: še vedno smo in bomo uvozno močno odvisni, saj na domačem trgu ni za nas potrebnih surovin, repromaterialov in rezervnih delov ter opreme, poleg tega pa moramo najti tržišče za naše izdelke, saj domači trg ne bo pokupil vse naše proizvodnje.
- Na razvojno investicijskem področju je aktivnost pogojena z razpoložljivimi finančnimi možnostmi, pa tudi z ustreznno kadrovsko za seabdo. Izvršene in pričetek investicijske naloge nam bodo dale prve učinke šele v letu 1986 in 1987,

*Uredniški odbor
želi vsem sodelavcem
in bralcem Tosame
srečno, zdravo in uspešno
Novo leto '86*

za leto 1986 in za naslednje srednjeročno obdobje predvidene investicije pa bodo pomenile bistveni napredek, tako v količini, predvsem pa v kvaliteti naših izdelkov. Seveda pa bomo morali v prihodnje uspešneje reševati kadrovske problematiko povsod tam, koder imamo možnosti in potrebo po ažurnem, kvalitetnem in strokovnem izvrševanju razvojnih in drugih nalog.

— Če kljub temu, da še ne razpolagamo s podatki, napravimo rezime poslovanja v letu 1985, potem moramo reči, da so rezultati našega dela nekoliko slabši od doseženih v letu 1984 pa še vedno razmeroma dobri. Istočasno pa se moramo tudi zavedati, da bi lahko bili boljši, če bi se vsi še bolj potrudili pri izvrševanju naših delovnih nalog. Rezerve, ki jih imamo, bomo morali izkoristiti bolj kvalitetno.

IN KAJ NAS ČAKA V PRIHODNJEM LETU?

Ob realni oceni stanja in problemov, ki nas bodo spremljali, bi na grobo lahko odgovorili, da nič dobrega. Ravno to in pa dejstvo, da nam pesimizem in omahovanje bolj škodita kot koristita, se moramo nalog, ki so pred nami, lotiti še bolj zagnano in smelo. V boljšem, kvalitetnejšem delu, povečanem izvozu, modernizaciji proizvodnje, večji produktivnosti ipd. je izhod iz težav, v katerih se vsi skupaj nahajamo.

Smo v fazi priprav planov za naslednje srednjeročno obdobje in za leto 1986. Zadolžitve, ki jih bomo sprejemali s temi dokumenti so zahtevane in potrebno bo veliko naporov in znanja, da jih bomo uspešno in pravočasno realizirali.

Skopo je odmerjen prostor za ta članek, zato ne bom navajal področij in nalog, kjer se moramo maksimalno truditi za doseganje postavljenih ciljev. Sicer pa tudi ni potrebno, saj naloge in probleme vsi dobro poznamo in potrudimo se, da jih bomo uspešno obvladovali in s tem sebi in drugim zagotovili dobre poslovne rezultate in ne nazadnje, tudi primerno življenjsko raven.

Ob vstopu v 1986. leto vam drage sodelavke in sodelavci iskreno želim, predvsem uspešno delo in dobro počutje v naši TOSAMI, pa tudi veliko zdravja, uspehov in osebne sreče v krogu vaših družin. Najboljše novoletne želje veljajo tudi našim nekdanjim članom kolektiva — našim upokojencem.

Glavni direktor
Edvard PERNEL

Občni zbori OO ZS Tosama

Od 4. — 8. novembra so potekali občni zbori posameznih izvršnih odborov. Na njih smo poleg vseh poročil sprejemom delovnih usmeritev za naslednje mandatno obdobje izvolili predsednike, namestnike in člane izvršnih odborov.

Sestava izvršnih odborov je naslednja:

OOZS Saniteta I.:

Pcrušek Marija
Stupica Franc
MURN MARUŠA — predsednik
Tomažič Olga
Hribar Stanka
Miklič Monika
JURAK ZLATKA — namestnik
Klopčič Nada
Arnuš Betka
Kočar Sonja
Hiti Milena
Grošelj Angelca
Urbanija Vera

Nadzorni odbor:

Jančik Tončka
Lajevec Darko
Klemenc Franci

OOZS Saniteta:

ŽEBOVEC OLGA — predsednik
Čevka Cirila
Rihter Brane
Bajde Marta
Pervinšek Joži
PELE MARJAN — namestnik
Prenar Tončka
Dimič Ani
Frankovič Zdenka
Grum Milena
Kerč Štefka
Merkužič Jože

Pirnat Ivanka
Cerar Ivanka
Morela Stane

Nadzorni odbor:

Miš Franci
Bartolj Julijana
Kocjančič Joži

OOZS Tkalnica:

Kremič Joži
PIŠEK NADA — namestnik
Potočnik Avgust
Smrekar Fani
Križman Oton
Mohar Helena
Rokavec Zofija
Miketič Mira
Breznik Andrej
KURNIK DRAGICA — predsednik
Urbanija Marinka
Prelovšek Mimi

Nadzorni odbor:

Kerč Janez
Kerč Štefka
Urbanija Marinka

OOZS Filtri:

Stopar Marija
Cvetkovič Stanka
Kodba Fani
Baloh Zorka
MAČEK MARJANA — predsednik
Huber Dragica
BUDNAR DANIJEL — namestnik
Bernot Rozka
Ravnikar Ivanka

Nadzorni odbor:

Andrejka Miha
Tomažič Stane
Verbič Marinka

MARUŠA MURN — Saniteta I.:
Več pozornosti gospodarjenju

OOZS DSSS:

Svetlin Marija
Lubinič Marjana
MERLIN DANICA — predsednik
Kremič Marko
Bernot Irena
Peterka Marjan
Pelcijan Bernarda
Rode Neli
Vidovič Ivan
Cerar Breda
Štrukelj Zdravko
Florjančič Bogdan
VELKAVRH JANKO — namestnik
Vodlan Feliks
Kerč Jože

Nadzorni odbor:

Bizilj Franc
Domitrovič Vanda
Strmšek Tonka

Za delegate v Konferenco osnovnih organizacij so bili izvoljeni naslednji delegati:

MURN Maruša
JURAK Zlatka
GROSELJ Angelca
ŽEBOVEC Olga
BAJDE Marta
PELE Marjan
PIŠEK Nada
MOHAR Helena
KURNIK Dragica
CVETKOVIČ Stanka
MAČEK Marjana
BUDNAR Danijel
LUBINIČ Marjana — predsednik
MERLIN Danica
RODE Neli
VELKAVRH Janko — namestnik

V komisije, ki delujejo v okviru KOOZS so bili imenovani naslednji člani:

Komisija za socialno dejavnost:

Perušek Marija
Kerč Štefka
Kurnik Dragica

OLGA ŽEBOVEC — Saniteta II.:
Sindikalni izleti bodo!

Stopar Marija
Cerar Breda — predsednik

Komisija za kulturno dejavnost:

Kočar Sonja
Rihter Brane
Pišek Nada
Kodba Fani
Vodlan Srečo — predsednik

Komisija za športno dejavnost:

Jurak Zlatka
Morela Stane
Križman Oton
Cvetkovič Stanka
Kerč Jože — predsednik

Vsem novoizvoljenim delegatom želimo pri njihovem delu veliko uspeha in medsebojnega sodelovanja.

Drčar Marta

DANICA MERLIN — DSSS:
Recimo bobu bob!

DRAGICA KURNIK — Tkalnice:
V disciplinskih postopkih premalo strogi

Novoletni razgovor

NOVO VODSTVO SINDIKATA

Novoizvoljene predsednike izvršnih odborov in komisij smo povabili na novoletni pogovor, kjer so odprili pereče probleme v naši TOSAMI.

Smo na začetku novega mandatnega obdobja, čaka nas veliko dela, želja nas vseh pa je, da bi se mnenja sindikata v pomembnih vprašanjih bolj upoštevala.

— V prejšnjem mandatu je bilo precej hude krvi, ker niso bili organizirani izleti. Zato bi v bodoče sredstva za izlete planirali posebej.

— Veliko bolj se bomo morali posvetiti spremljanju podatkov o gospodarjenju. V zadnjem času se pojavljajo različne govornice in domneve o verodostojnosti podatkov, kar prajaja nezadovoljstvo med ljudmi. Zato bi morali natančnejši razlagi poslovnih rezultatov in gospodarskega stanja posvetiti več pozornosti.

— Zadnje čase precej slišimo o skrajšenem delovniku (40 ur na teden), kar bi pomenilo vse proste sote. Ta predlog bi bil sprejemljiv, če bi ob krajšem delovnem času ostali pri enaki ali še boljši produktivnosti in seveda ne slabših osebnih dohodkih.

— Lahko bi končno že dali epilogo našemu dolgotrajnemu »boju« za premakljiv delovni čas. S tem bi se odpravili problemi zamud, seveda ob doslednem pregledu in kontroli registriranih kartic. Veliko OZD v občini ima uveden gibljiv delovni čas, kar ne povzroča posebnih težav. Menimo,

da je zdaj, ob ugotavljanju zamudnikov, dosti večja zmešnjava. Sistem pred leti, ko so se ob 6. uri zaprla vrata in je vratar popisal zamudnike, je bil veliko boljši. Zdaj pa človek dobi občutek, da se ščitijo »kročni« zamudniki.

— V bodoče se mora pospešiti dodeljevanje stanovanjskih sredstev. Tako dolgotrajen postopek, kot je bil letos, ne vodi nikamor. Sredstva so bila razdeljena praktično tik pred zimo. Sindikat bo v bodoče spremljal sam postopek in skušal vplivati na čim hitrejšo razdelitev sredstev.

— Tudi v zvezi s počitniškimi kapacitetami bi bila potrebna sprememba. Vsak bi moral dobiti razporeditev za 10 dni, s tem, da bi posameznik lahko naše kapacitete koristil le vsako drugo leto (razen, če sta oba zakonca zaposlena v TOSAMI). Če bodo sredstva, naj se nabavijo nove kapacitete. Ker je zelo veliko zanimanje za zdravilišča, bi lahko prikolico postavili tudi tam.

— Še vedno ni reda pri prodaji plenjic, gaze. Meja do četrtega leta je previsoka. Prav tako tudi ni kontrole o razmerju med številom izdelanih in številom prodanih komadov. Slišimo, da prihaja do prekupčevanj, vendar je kakeršenkoli ukrep proti temu brez uspeha.

— Pred vrati je dedek Mrz. Strinjamo se, da ostane v taki obliki, kot doslej. Naše otroke bomo obdarili v okviru naše DO. Sredstva za občinsko praznovanje niso predvidena. Letošnje darilo bo namenjeno otrokom, saj bo poudarek na igrači. Zraven bo tudi manjše praktično darilo in nekaj sladkarij.

— O obdaritvi ob Dnevu žena še premišljamo. Težko je ustreči tolikim okusom. Glede na trud, ki je vložen v pripravo takih in podobnih praznovanj, so raznovrstne kritike zelo boleče.

MARJANA LUBINIČ — KOOZS TOSAMA:
Optimistično v novi mandat!

— Ob 29. novembru smo pogrešali glasbo (kasneje smo zvedeli za okvaro na ozvočenju) in čestitko. Nobenega obeležja praznika ni bilo čuti.

— Moramo se dotakniti »katastrofaine« centrale (telefonske). S staro centralo smo imeli manj težav, vsaj mi »uporabniki«. Ob nakupu je bila baje to »super« nova stvar, vendar bi morda bolje bilo kupiti ne tako zelo novo, pa zato bolj preizkušeno. Sploh imamo v TOSAMI večkrat težave zaradi nakupov »unikatov«, na katerih se potem mesece učimo. Pohvaliti pa velja novega - začasnega, prijaznega telefonista. Sprememba prija...

— Ker sindikat obravnava tudi disciplinske prekrške, bi se dotaknili tudi le-teh. Morda smo malo preveč

strogi do mlajših delavcev, starejše s kušimi kršitvami pa toleriramo. Zlasti pa smo premalo strogi do alkoholikov.

— Absurdna je tudi kontrola torbic pri vratarju, če upoštevamo, da se tovarnjaki ne pregledujejo. Predlagali bi občasne preglede tovarnjakov — domačih in tujih.

— Imamo slab odnos do skupne lastnine. Ob inventurah vozimo velike količine odpadnih ali odpisanih materialov na smetišče, pa nikogar ne »boli« srce. Milijarde gredo brez posledic v odpis, kar si v teh časih težko privoščimo.

— Boleča točka je nagrajevanje. Obljuba, da bodo rezultati dolgotrajnega dela znani sredi decembra, slabo kaže. Delavci smo o poteku dela

MARJANA MAČEK — Filtri:
Več storiti za boljši standard

JOŽE KERČ:
V športu poudarek množičnosti

BREDA CERAR:
Začeli smo z dedkom Mrzom

FELIKS VODLAN:
Približati kulturo delavcu

premalo obveščeni. Najti bi morali ustrezno rešitev za stimulatívni del režije, ker se razmerje manjša. Sindikat bo v bodoče spremljal in spodbujal delo v zvezi z novim sistemom nagrajevanja. Letos smo izplačevanje bolezni uskladili z obstoječo zakonodajo, vendar so bile pri izračunih nejasnosti, ki pa so se s sklepom SDS že pojasnile.

— Dotakniti se moralo tudi normalnega preseganja norm. Norme se prepočasno usklajujejo, prav tako pa tudi nimajo vsi delavci enake možnosti preseganja. Pri vsem tem pa dosti trpi kvaliteta. Zato predlagamo stimulatívno nagrajevanje za kvalitetno delo. Z uvedbo le-tega bi prebrodili marsikatero težavo.

Ob koncu naj povemo, da smo izpostavili probleme, ki bodo v oči. Zato smo se odločili zavestno, čeprav vemo, da se marsikdo počuti prizadet. Vendar je prav, da ob izteku starega leta »preletimo« stare grehe,

brez olepšav, saj je že zadnji čas, da rečemo bobu bob. Na žalost vedno bolj prihajamo v situacijo, ko se bojimo drug drugemu povedati resnico v obraz in pokazati na napake, ker se bojimo zamer.

Ravno zaradi tega se nekatere stvari počasi ali pa sploh ne uresničujejo. Gospodarska situacija, v kakršni smo in ki bo še težja, popuščanje na eni in onemogočanje na drugi strani, ne more prenesti. Z več odkritosti pri reševanju posameznih problemov bomo lažje prešli težave, ki nas pestijo. Končno le vsi zajedamo iz ene skleda.

Vsem sodelavcem ob novem letu želimo zdravja, razumevanja in uspehov, zase pa si želimo, da bi se vsaj nekaj problemov, naštetih v sestavku rešilo v dobro vseh. Delo prejšnjih izvršnih odborov je bilo dobro in nam bo vzor, mi pa se bomo potrudili, da bo naše še boljše.

Lubinič Marjana

lahko pa bo stalna, če bodo uspehi ustrezni. Morda se bodo še vrnile ostale delavke, ki so bile razporejene drugam.

Ker je ravno Novo leto, si želimo, da bi v letu 1986 našli izhod, da bi imele delo in ne bi bilo premeščanj.

Primer otroške konfekcije je pokazal, da tudi v utečeni proizvodnji lahko hudo zaškriplje. Novi prijemi, ki so jih uvedli v tem oddelku pa dokazujejo, da zadnje čase toliko uporabljen krilatica »opiranje na lastne sile« ni iz trte izvita in je pravzaprav edina možna pot v boljše prihodnost.

MURN Maruša

Problematika proizvodnje v oddelku »Otroška konfekcija« je mogoče definirati večplastno, iz mikro in makro vidika.

Makro problematika

Hiter vsesplošni gospodarski razvoj z visoko stopnjo produktivnosti zagotavlja široko ponudbo izdelkov, ki je večja od povpraševanja in potreb. Razumljivo je, da je v takih razmerah kakovosten in po kupčevih željah narejen proizvod prvi in najpomembnejši faktor, ki zagotavlja ne samo ekonomsko uspešnost, ampak omogoča hiter razvoj.

Prehajamo na tržišča, na katerem prevladujejo proizvajalci, k trgu na katerem bodo prevladovali kupci, ki predvsem na temelju ponujene kakovosti sprejemajo izdelke nekega proizvajalca ali jih odklanjajo. Integralna kakovost ne vključuje smo proizvodno kakovost nekega izdelka, temveč njegovo uporabnost, primernost, zanesljivost, zamenljivost.

Značilno je, da za hiter in učinkovit napredek potrebujemo sinhronizirani

Bo veja, na kateri sedi otroška konfekcija, ozelenela?

Situacija, v kakršni se je znašla otroška konfekcija, ni roznata. Prodaja otroških hlačk je občutno padla in naenkrat so delavke ostale brez dela. Njihova usoda je bila iz dneva v dan manj jasna, začeli so jih razporejati v mikalnico in sanitetno konfekcijo. Delavke so se že bale, da bo oddelek v celoti zaprt. Dolgo časa se je čakalo na ustrezno rešitev, dokler končno vodstvo oddelka ni samo prijelo stvari v roke. Staknili so glave in glej: prvi rezultati so tu. Jasno je bilo, da bo treba obstoječe kapacitete zapolniti. Vodstvo oddelka je skupaj z raziskavo trga iskalo novih možnosti, ki so se pokazale v obliki otroških oblačil, slinčkov, kopic, brisač. Same delavke vidijo v teh prizadevanjih kanček upanja. Še vedno jih je približno četrtnina po drugih oddelkih, a vse upajo, da bodo sčasoma spet lahko delale skupaj.

Zaustavila sem se pri skupini, ki dodeluje urinske vrečke.

»Vrečke dodelujemo (varimo) in pakiramo. To je delo za Filtre. Me smo prej delale pri hlačkah in pleninah. Tiste, ki so morale iz oddelka, niso šle z veseljem. Težko je bilo zanje in seveda tudi za nas, ki smo ostale. Saj veste, govoriče, da smo ostale po protekciji. Zdajle delamo kopicice, slinčke, majice in izdelke medicinske plastike. Vse si želimo, da bi imele dovolj dela in bi se vrnile še druge sodelavke in da bi jim končno povedali, ali se bodo lahko vrnile ali ne.«

Pri skupini, ki pakira hlačke, jih je ostalo nekaj manj kot polovica. Zdaj izdelujejo približno 20 % prejšnje proizvodnje.

»Vzrok padanja prodaje hlačke je bil baje največ v plastičnih gumbih, ki so se težko zapirali, vendar me

menimo, da je v resnici prodaja zapala. Ko je problem izbruhnil, smo se vse bale, da bomo morale iti. Ne vemo, kaj bi bilo, če ne bi imeli tako dobrega vodstva oddelka — Maruše in naših mojstrov, ki so res storili vse, da bi nas rešili. Na novo so uvedli izdelavo vrsto izdelkov — otroških oblačil, urinskih vrečk za Filtre, usluge lepljenja figuric na majice za Beti Metlika. Zelo smo jim hvaležne, saj so storili za sam oddelk in delavke veliko več kot vodstvo TOZD-a, ki bi bilo bolj dolžno skrbeti za rešitev situacije.

Poskusna proizvodnja je začasna,

rano delo, usklajeno in sočasno na več področjih, zlasti pa pri kadrih, tehnologiji in odpremi. Kvaliteten razvoj, proizvodnja in trženje predstavlja celovit sistem, ki učinkovito zagotavlja kakovost, ekonomiko, zadovoljstvo uporabnika in ustrezen status proizvajalca. Z uveljavljanjem ekonomskih ukrepov postaja polagoma dohodek osnovna motivacija za razvoj in sicer: večanje dohodka s povečevanjem produktivnosti, kakovosti poslovanja, posodabljanjem tehnologije ter izdelkov.

V zavest nam mora prodreti resnica, da se prične kakovost graditi od zamisli, idej in zasnove proizvoda naprej, oziroma da mora že tržna raziskava podati zahteve po kakovosti, ki se potem vgrajujejo v proizvod začevši s planiranjem. Vsa kontrola proizvodnje le malo pomaga kakovosti, če ta ni načrtovana že pri projektu proizvoda, vgrajena v proizvod pri njegovem razvoju in končno zagotovljena v nabavi in proizvodnem procesu. Samo integralno zagotavljanje kakovosti prinese koristi in uspeh proizvodnje. Ob vseh zahtevah, katere zahtevajo tržne zakonitosti je čas za prenehanje socializacije vseh mogočih oblik »nekakovosti«.

Kakovost iz odnosa do dela (dobrega ali slabega) na vseh ravneh odločanja, ukrepanja in proizvodnega dela. S kakovostjo je najtesneje povezana odgovornost in sistem nagrajevanja z elementi stimulacije za kakovost (avto kontrola) in penalizacija.

Iz tega sledi, da s permanentnim usposabljanjem pridobivamo nova znanja in informacije na vseh nivojih. Na osnovi znanja in motivacije pa zagotavljati ustrezno aktivnost vsakega udeleženca v poslovnem procesu.

Mikro problematika

Proizvodni program otroške kon-

fekcije je po prenosu tehnoloških postopkov v Tozd Filtri po asortimanu osiromašen in vsako najmanjše nihanje v poslovnem procesu povzroča nevsklajenost in težave. O konkretnem operativnem delu pri odpravi omenjene problematike je bilo že vse preveč razprav na vseh nivojih in samoupravno sprejetih sklepe, ki bodo (ne bodo) realizirani?

V dopolnilni program nismo vključevali programa aktivov z visoko stopnjo vložene znanja, novo tehnologijo, ker ni temeljnih usmeritev nadaljnega razvoja oddelka. Ob vsem tem smo izhajali predvsem iz cilja,

da v najkrajšem času nadoknadimo izpad proizvodnje in zagotovimo delo zaposlenim.

Pri izboru dopolnilnega programa nismo imeli veliko maneverskega prostora, ne časa. Potrebno je bilo vključiti tržno zanimive izdelke, katere bomo izdelovali na obstoječem strojnem parku, z obstoječim znanjem sodelavcev. Bistveno je, da pri oblikovanju dopolnilnega programa nismo upoštevali samo tehničnih elementov proizvodnega procesa, temveč tudi sodelavcev, kot stvarne oblikovalce, katerim delo ni odtujeno, jih afirmira, osvobaja in motivira.

Kvaliteta - naš cilj in naloga

Pred leti smo imeli leto kvalitete z namenom, da bi se na področju kvalitete proizvodov in storitev naredilo nekaj več in da bi se to delo intenzivno nadaljevalo. Tudi zdaj smo v obdobju, ko se vse bolj spoznava, da bo uspešen proizvajalec le tisti, ki bo trgu ponudil kvalitetne proizvode. To spoznanje je prišlo na žalost dokaj pozno tudi v Tosami; večji pomen dobiva kvaliteta šele zdaj, ko to zahteva že samo tržišče.

V zavest ljudi le počasi prodira zahteva po kvalitetnejšem delu kot bistvenem elementu končnega uspeha. Pojem kvalitete se v praksi še vedno prepogosto pojavlja samo kot deklarativna zahteva, ki jo odgovorni za kvaliteto v proizvodnem procesu predredijo zahtevam izpolnjevanja terminov in plana. Za doseganje kvalitete ni bistveno, da imamo dobro razvite kontrolne postopke in metode ugotavljanja kvalitete. Važno je, da dovolj zgodaj spoznamo probleme v zvezi s kvaliteto v proizvodnem

postopku, da vemo celotni proces tako krmiliti, da do problemov sploh ne pride. To pa je možno le s predhodno temeljito pripravo materialov in tehnološkega postopka. Kvalitete ne bo ustvarjal kontrolor kvalitete, on lahko le ugotavlja stanje, kvaliteto pa dela proizvajalec-delavec ob stroju. To pa stori lahko le, če ima na razpolago kvalitetne materiale, ustrezne delovne priprave in če je pravilno poučen o delu, ki ga mora opraviti.

Miselnost, da kvaliteto izdelka določa in definira tisti, ki jo ugotavlja, pri nas laboratorij, je še vse preveč ukoreninjena tudi v Tosami. Dejstvo je, da mora biti kvaliteta v izdelek že vgrajena, vnaprej definirana. Vgrajevanje kvalitete v izdelek se začne s planiranjem kvalitete pri razvoju novega izdelka, kjer pa sodeluje cel krog služb od trženja, razvoja in konstrukcij preko nabave, tehnologov v proizvodnji in nenazadnje v smislu zagotavljanja kvalitete imenujemo in-

tegralni sistem kontrole kvalitete.

Služba za trženje mora podati kvalitetno informacijo, kakšen izdelek bo zadovoljiv kupca; važno je, da je informacija točna, da ne vgrajujemo prekvalitetnih in s tem predragih materialov, kar bi povzročilo predrage izdelke, ki ne bi bili sprejemljivi za trg. Razvoj in konstrukcija nato izdelata ustrezno tehnično dokumentacijo s podrobnimi opisi funkcij izdelka, karakteristikami vgrajenih materialov. Razvoj mora definirati kritične karakteristike kvalitete. Tu se torej že definira nivo kvalitete izdelka.

Tehnolog proizvodnje nato pri poskusni seriji preveri in po potrebi dopolni tehnično dokumentacijo ter karakteristike vhodnih materialov. Nabavna služba izvrši nalogo, da nabavi surovine in repromateriale v kvaliteti, ki je bila potrjena pri poskusni proizvodnji. Nabava mora poskrbeti za več dobaviteljev, da bo kasneje možna izbira dobavitelja, ki bo soliden po kvaliteti in sigurnosti dobav. Vloga nabave je torej, da izvaja naročila, ne pa da kvaliteto izdelka usmerja z lastno izbiro dobavitelja.

Nadaljni faktor v sklopu vseh služb, ki sodelujejo v krogu kvalitete, je proizvodnja, ki mora poskrbeti za realizacijo planirane kvalitete v procesu izdelave izdelka. Za kvaliteto ali nekvaliteto, če jo naredi, je odgovoren delavec in njegov predpostavljeni. S preventivnimi pregledi kontrolor procesa nadzira in spremlja kvaliteto in v primeru odstopanja od definirane kvalitete sproži akcijo za izboljšanje kvalitete. V to akcijo se po potrebi vključi tehnologa proizvodnje. Glavni koordinator v krogu kvalitete je služba kvalitete, ki na podlagi rezultatov kontrolnih pregledov predlaga rešitve.

Opisano narekuje, kako naj bi vse službe delovale, da bi bila kvaliteta izdelka zagotovljena. Praksa pa kaže, da pri nas le ni tako sistemsko izpeljano, kar se tudi marsikdaj odraža na končnem izdelku.

Nasplošno velja nenapisano pravilo, da naj bi se s kotrolo ukvarjalo 5% vseh zaposlenih, torej pri nas približno 50 ljudi, da bi res delovali v smislu zagotavljanja kvalitete.

Pri nas pa naj bi trikrat manjše število ljudi izvajalo vso kontrolo od

vhodne do izhodne in še določalo politiko nivoja kvalitete, kar pa niti ni samo naše delo, kot sledi iz prej povedanega.

Delo nam otežujejo neustrezni in premajhni delovni prostori, nezadostna opremljenost, nedodelani predpisi kvalitete surovin in izdelkov, preohlapni jugoslovanski predpisi in neurejeni kupoprodajni odnosi. Če pogledamo pogodbe, ki obstojajo ali pa sploh ne, je o kvaliteti zelo malo napisanega ali pa sploh nič. Podobno je tudi v mnogih drugih delovnih organizacijah, vendar moramo za vzgled vzeti tiste, kjer imajo to sistemsko izpeljano.

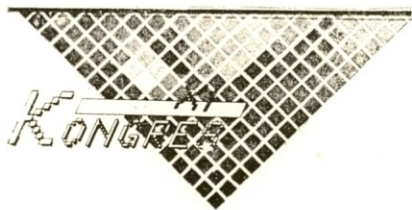
Nasplošno je bila družbena klima do nedavnega nenaklonjena kontroli kvalitete, ker je bilo vedno povpraševanje trga večje od ponudbe in kakovost ni bila tržno zanimiva. Današnje tržne zakonitosti in usmeritev na tuja tržišča pa nam narekujejo

delati kvalitetnejše. Za to pa je potrebna večja družbena aktivnost, saj je v nezanesljivih razmerah gospodarjenja skoraj nemogoče ustvariti kakovost. Ravno tako bi se morali bolj posvetiti izobraževanju kadrov za kotrolo.

Prvi korak k izboljšanju kvalitete izdelka je, da se vsi delavci Tosame od vodilnih do delavcev pri strojih zavedamo, da je kvaliteta pred kvantiteto. Seveda pa si pri našem načinu nagrajevanja to je nagrajevanju po kvantiteti ne upam misliti, da bo zavest delavcev kdaj tako visoka. Torej je edini izhod vpeljati nagrajevanje po kvaliteti.

Ker ne spremljamo stroškov kvalitete, niti ne vemo, koliko nas ta nekvaliteta stane. Lahko pa si mislimo, da z nekvalitetnim izdelkom izgubimo mnogo. Zato bi morali vpeljati sistem nagrajevanja po kvaliteti.

Videnšek Tončka, dipl. ing.

GRAFIČNO PODOBO 11. KONGRESA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Predstavlja navzdol obrnjen enakostraničen trikotnik, ki simbolično ponazarja tri smeri, tri razmerja: med človekom delujočim bitjem, njegovim delovanjem in rezultati dela ter družbenim okoljem in naravo. Znak torej o razmerjih in sorazmerjih človeške prisotnosti v času in prostoru. Trikotnik kot simbol razuma in zavesti. Barva, ki ga tvori, kot pomen intuicije, emocije. Skupaj torej kot celota oz. popolnost v različnem. Uporabljena je računalniška obdelava zamisli, ki je s pomočjo laserske tehnike vizualizirana in aktualizirana vodilno misel kongresa. V takem izboru se kaže odnos do temeljnih ciljev kongresa, do samoupravljanja kot edine prave oblike delovnih odnosov in do ustvarjanja, ki edino resnično zmorejo razvijati humanizem in demokratičnost tako v odnosu do sočloveka kot do narave.

Avtor grafične podobe 11. kongresa ZSS je Bojan Maraž iz Šempetra pri Novi Gorici.

Ustvarjalno delo, pogoj nadaljnega osvobajanja dela

— to je od bistvenih tem, ki jo bo razčlenil enajsti kongres Zveze sindikatov v marcu 1986. Prehod od ekstenzivnega k intenzivnemu gospodarjenju, uveljavljanje domačega znanja, sodobne tehnologije, ustvarjalno delo, inovacije so dejavniki, ki bodo trli pot v tehnološko in družbeno osvobajanje dela oz. v humanizacijo dela in okolja. Pri doseganju takega cilja pa je izredno pomembno spodbujanje ustvarjalnosti vsakega posameznika in organizirano usmerjanje k doseganju boljših gospodarskih rezultatov. V Tosami čedalje bolj spoznavamo, kako dragoceno je domače znanje. Doma narejeni poceni stroji uspešno nadomeščajo drage uvožene, z enakim učinkom.

K razgovoru smo povabili sodelavca, ki je s svojim delom veliko pripo-

mogel, da so se razmere v otroški konfekciji za silo ustalile, kar nikakor ni bila lahka naloga.

Torej:

Marjan Merkužič:

»Inovacija, ki ni inovacija.«

Pred kratkim se je v otroški konfekciji pokazala možnost izdelave etužijev za avtomobilske apoteke. Idejni vodja tega »projekta«, če se lahko tako izrazim, je Marjan Merkužič s skupino »konfekarjev«. Sam pravi takole: »Ko smo zmanjšali izdelavo hlačk, so nastale proste kapacitete na visokofrekvenčnem varilniku, zato se je porodila ideja v izdelavi etužijev doma. Dolej smo jih nabavljali pri Termopolu Sovodenj. Seveda je od ideje do realizacije dolga pot. Z mehanikom sva najprej izrisala skico za orodje, ki smo ga v celoti na-

redili v domačih delavnicah, material pa smo dobili pri nekem zasebniku. Kot je pri novih stvarih v navadi, smo kmalu naleteli na oviro. Zataknilo se je pri nabavi ustrezne folije, ki je zdaj že prispela, ni pa ustreznih gumbov iz uvoza, poskušamo pa tudi rešiti problem tiska (sitotisk). Predkalkulacija je pokazala prihranek, vendar ni bistven, kar pa ni toliko pomembno kot dejstvo, da bomo zaposlili obstoječo delovno silo in zasedli avtomate.»

Potemtakem je to inovacija?

»Kje neki! V opisu nalog piše — delati konstruktivno! To novost, ki smo jo uvedli, si štejemo med svoje redne delovne naloge. Sploh pa si v situaciji v kateri smo, ne moremo tega niti misliti. Koliko t.i. »inovacij« bi imeli šele Maruša ali Albina! Uvedba vseh teh novih izdelkov: majčk, kopic, brisač za dojenčke. Nam gre le za eno: rešiti otroško konfekcijo. Boli nas, ker moramo naše delavke pošiljati v druge oddelke, zato skušamo najti zaposlitev za vse.«

Marjan pravi, da vse te novosti, ki niso inovacije, pridejo po sili prilik. Apoteka je bila po izgledu dovolj enostavna, vendar je bilo treba izdelati orodje.

Priprave so težavne in dolgotrajne, čeprav je Marjan v svojih izjavah skromen. Kljub temu, da si izdelave etuijev ne šteje za inovacijo, pa ima o inovatorstvu v TOSAMI svoje mnenje.

»Pri nas inovatorjev nihče ne zavrača. Kot sem že rekel, vsake novosti ali izboljšave se ne gre prijavljati in se, po domače povedano, ljudem dati v zobe. Kot član komisije za inovacije lahko rečem, da imamo precej neustrezen ohlapen pravilnik. Inovatorstvo je tako specifična zadeva, in kot taka zahteva točna in jasna pravila, po katerih se lahko ravnaš.

Možnost prijave ima vsak, potem pa naprej odloča komisija. Situacija je različna od primera do primera. Težko se je tudi opredeliti, ali gre za izum, tehnično izboljšavo ali koristen predlog.

Največkrat pa se pojavi problem, kaj je delovna naloga, kaj inovatorstvo. Razmejitev je lažja pri proizvodnih delavcih in težja pri režiji oz. strokovnih službah. Tudi DSSS ima svoj program dela. Odvisno je od posameznika in možnosti izrednega dela na delovnem mestu. Določene stvari se lahko naredijo tudi doma. Vendar pa mislim, da ga ni v Jugoslaviji, ki bi bil polno zaposlen s svojimi delovnimi nalogam celih osem ur.

Seveda pa veliko prispeva tudi razpoložnje. Človek ne sme biti preobremenjen.«

Marjan je s svojo iznajdljivostjo in požrtvovalnostjo mnogo storil pri izboljšanju razmer v otroški konfekciji. Le s pomočjo njemu podobnih delavcev bomo našli pot iz splošnih gospodarskih težav, ki nas pestijo.

ing. Viljem Dolenc

Mikroračunalniki v proizvodnji Tosame

V Mariboru je bilo od 19. do 20. septembra mednarodno posvetovanje o avtomatizaciji tekstilnih procesov z mikroračunalniki. Ker je predavanje kljub zapletenemu naslovu razjasnilo mnogo dvomov o potrebi spremljanja in nadzora proizvodnje s pomočjo računalnikov, sem nekaj najbolj zanimivih ugotovitev predavateljev mariborske Univerze, ter tujih predstavnikov različnih tovarn, ki izdelujejo tekstilne stroje — pripravil za bralce TOSAME.

Poslušalci predavanj smo bili iz različnih tekstilnih delovnih organizacij. Največ je bilo vodij razvoja, tehničnih vodij in drugih, vsi pa smo želeli zvedeti, kaj neposredni proizvodnji prinašajo mikroračunalniki in kaj lahko zamudimo, če se za računalnike ne odločimo.

Najprej pa tole: zelo pomembno, če ne odločilno je, da zaradi visoke cene tujih (domačih ni) mikroprocesorjev mora stroj, ki ima tak mikroračunalnik obratovati v 4 izmenah.

Karkoli že je ta podatek o 4 izmenah odbijajoč, pa je vseeno dobro — za boljše odločanje, povečati znanje ali spoznanje o mikroprocesorjih ali procesnih mikro računalnikih.

Najprej nekaj opredelitev pojmov, kot jih je navedel dipl. ing. Franc Čerič:

Mikroprocesorji, imenovani tudi procesni mikro računalniki, so naprave za obdelovanje (procesiranje) podatkov (informacij).

Mikroprocesor sprejema, zbira, shranjuje informacije; na primer re-

zultate merjenj in začne predpisane akcije ki so mu dane (za katere je programiran).

Mikroprocesorji se uporabljajo za izboljšanje postopkov, za nove naloge, ter zamenjavo mehanskih del.

S temi tremi opredelitvami bo naziv mikroprocesor morda bolj razumljiv. Proizvajalci strojev trdijo, da je vrhunska proizvodnja v tekstilni stroki mogoča le z uvajanjem mikroelektronike v gradnjo tekstilnih strojev.

Z gotovostjo ugotavljajo, da bo mikroelektronika vplivala na kakovostnejšo proizvodnjo. Dolžnost nas kupcev in porabnikov strojev je, da sledimo temu razvoju in ga s premislekom pri novi opremi tudi uvedemo.

Še beseda o tem, kaj je mikroelektronika: O mikroelektroniki govorimo šele takrat, ko je možno vgrajene elemente vklopov (tranzistorji, diode, upori, itn.) skupaj s kontrolnimi mesti povezati v mikroskopsko majhnih delčkih na silicijevih ploščicah (čipih), ki zahtevajo zredno majhno površino.

(nadaljevanje)

Življenje je teče

Mislej Štefka

Rodila se je na Viru, kjer živi še danes. Življenje ji ni bilo posuto z rožicami, saj je že v otroških letih postala invalid in je zato tudi kasneje bila za marsikaj prikrajšana. Zaposlila se je šele v 19. letu, leta 1954, saj so se je zaradi invalidnosti povsod otepali. Delo v Tosami je z veseljem sprejela; izredno rada je namreč šivala. Vsa leta je tudi rada hodila na delo. Dobre sodelavke so ji s svojim razumevanjem in dobro voljo pomagale prebroditi marsikatero težavo.

»Leta 1970 mi je umrl mož,« pripoveduje Štefka. »Sama sem ostala z dvema otrokoma in res mi ni bilo lahko. Zdaj je trpljenje že nekako pozabljeno, saj mi je uspelo urediti dom, pa tudi otroka sta prišla do kruha. Res, v petdesetih letih ti življenje naniza precej tegob, skozi katere moraš iti.«

Štefka se veseli upokojitve, ki jo po 31. letu čaka po Novem letu. Upokojila se bo predčasno. Kljub temu, da rada dela, da je rada med ljudmi — svojimi sodelavkami, na to težko čaka. Leta so naredila svoje in hoja ji povzroča čedalje več težav. Zlasti se boji zime.

Ob svojem jubileju si Štefka ne želi nič drugega, kot zdravja. »In pa«, doda »da bi vsaj nekaj časa lahko uživala po tolikem prestanem trpljenju. Nikoli ne bi v prejšnjih letih verjela, da bom doživela trideset let delovne dobe!«

Štefki iz srca želimo tudi mi, da bi se ji njene želje uresničile.

Pančur Majda

Majda je 24. 1. letos dopolnila 50 let. Rodila se je v Preserjah, kjer je živela do devetega leta. Potem je do šestnajstega leta živela pri starih starših v Zagorju, nakar se je vrnila domov.

Po prihodu domov se je zaposlila v Tosami in ji ostala vseskozi zvesta. Nekaj časa je delala v tkalnici ovojev, potem pa v konfekciji. Precej let je delala na normo, sedaj pa je sedem let na mestu skupinovodje.

»Včasih je bila disciplina na višku v primerjavi s sedanjo«, se spominja Majda. »Če si hotel imeti dopust, si moral natančno povedati, za kaj ga rabiš, ker ga nisi dobil kar tako. Danes pa je to drugače. Enostavno poveš, da rabiš dopust in ga dobiš.« Sicer pa so se tudi druge stvari v marsičem spremenile: S sodelavci, tudi z mlajšimi, se dobro razume in sploh je zadovoljna na svojem delovnem mestu.

Majda ima tri otroke in vsi so že zaposleni. Hčerka Marjana je prav tako zaposlena v Tosami.

Ob koncu sem jo vprašala, kaj si želi v bodoče, na kar je odgovorila: »Pravzaprav imam vse, tako da si želim le zdravja in da bi šlo v službi vsaj tako naprej.« Tudi mi ji želimo še veliko zdravih in srečnih let.

Andrej Andrejka

Rojen je bil v Vrhovljah nad Šentvidom. Ko je bil star 6 let, se je začela vojna. Leta 1943 je pol leta hodil v nemško šolo na Brdu, ko pa so šolo požgali, je bilo z učenjem do leta 1945 konec. Leta 1946 je bila šola popravljena, Andrej je bil takrat star

11 let. S 15. leti se je začel ozirati za poklicem. Pristal je v Rafolčah pri mizarskem mojstru Andreju Mavu, kjer se je tudi izučil. Leta 1953 je mojster dal obrt nazaj, zato je moral Andrej iskati novo službo. Ravno takrat so v Vati rabili pomoč v mizarski delavnici. Sprejeli so Andreja.

V mizarski delavnici je bil pol leta, nakar ga je pok. Zarnik vzel v tkalnico ovojev, kjer je pomagal nositi valje. Ravno takrat si je namreč Cerar zlomil roko, Kosirnik pa je bil na orožnih vajah. Po 2-letni vojaščini se je Andrej vrnil v tkalnico ovojev in tam ostal do danes.

»Dobro se še spominjam prvih let,« pripoveduje Andrej, »ko sem hodil peš v službo 7 km. Kasneje sem si kupil staro kolo. Delali smo vse sobote, tudi ob nedeljah, zlasti ob rekonstrukcijah. Vse stroje smo postavili sami, nobenih monterjev ni bilo takrat. Pa je bilo vseeno fletno. Večkrat se je naredilo bolj po domače, pa je bolj veljalo kot danes, ko je vse preveč uradno. Prišel je obratovodja z listom in rekel — to in to naj se naredi, pa smo naredili. Danes pa gre vse čez 10 rok.«

Imam tudi občutek, da je človek čim starejši, manj je vreden. Premalo gledamo na stalež in izkušnje.«

Drugeče je Andrej v tkalnici zadovoljen, s fanti se dobro razume. V prostem času najraje balina. Letos je sodeloval v sindikalnih športnih igrah, skupina tkalnic je zasedla drugo mesto.

Ob 50-letnici (»le kako so leta minila«) si želi samo zdravja, drugo pa si bo že sam priskrbel.

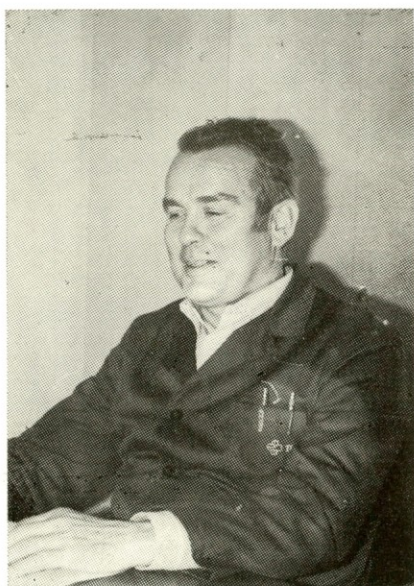
Tudi mi mu to iz srca želimo!

Kralj Janez

Na svet je prijojal v ljubljanski porodnišnici 23. 12. 1935. leta. Doma je iz Trzina, kjer je živel do leta 1968, in se preselil v Domžale, kjer živi z

ženo in tremi otroci. Vsi otroci hodijo še v šolo: starejši že na fakulteto, mlajša dva pa v srednjo šolo.

Tudi Janez je precej dolgo gulišolske klopi, da je dosegel željeni cilj. Po končani osnovni šoli je hodil tri leta na Njžo gimnazijo v Domžale, nato pa še pet let v Gimnazijo v Kamniku. Diplomiral je na Ekonomski fakulteti v Ljubljani in se nato zaposlil. Prva njegova služba je bila v Združeni kemični industriji Domžale, sedanjem Heliosu, kjer je bil zaposlen nekaj mesecev. Potem je bil dobrih pet let profesionalni politik; predsednik Občinskega sindikalnega sveta in predsednik Sob Domžale. Nekaj let je potem delal v Ljubljani pri Ljubljanskem investicijskem zavodu in Viatorju.

Leta 1977 se je zaposlil v Tosami, kjer je vse do nove reorganizacije dela na mestu vodje finančno — računovodskega sektorja, sedaj pa je vodja službe za organizacijo dela. Pravi, da je imel vseskozi, kar je bil zaposlen v gospodarstvu, čeprav na različnih delovnih mestih, podobne zadolžitve. V razgovoru je tudi povedal, da bi se dalo v Tosami marsikaj izboljšati, da pa to ni možno v kratkem času, ker so različni razlogi, ki to ovirajo. Za doseg boljših rezultatov moramo sodelovati vsi. Pri tem pa ni mišljeno, da bi se ljudje fizično bolj naprezali, pač pa bi bilo treba izboljšati organizacijo dela povsod; tako v proizvodnji kot na ostalih področjih. V splošnem smo se v zadnjih letih premalo usposabljali, premalo izobraževali za svoje delo, da bi napredek, ki je v svetu, lažje prenašali v prakso. To usposabljanje bi moralo biti zelo široko. Ker pa je on optimist, upa, da se bo tudi v Tosami premaknilo na bolje.

Želimo, da bi se njegov up izpolnil, hkrati pa mu želimo, da bi ostal pri dobrem zdravju, kar pa je tudi osnovni pogoj za doseg željenih ciljev.

Zdravstveno poročilo

Poročilo o zdravstvenih pregledih skupine delavk, ki upravljajo delo upravljalke strojev za izdelavo otroških higienskih hlačk.

V mesecu septembru leta 1985 smo v OA TOSAMA, Služba medicinske dela, prometa in športa, TOZD SOVZ Domžale, ZD Domžale, pregledali skupino 21 delavk DO TOSAMA, TOZD SANITETA, oddelek otroška konfekcija, ki opravljajo ali so opravljale dela in naloge upravljalke stroja za izdelavo otroških higienskih hlačk.

Zdravstvene preglede smo opravili na pobudo Zavoda za varstvo pri delu v Ljubljani, ki je aprila in maja 1985 izvedel meritve pri napravah za varjenje plastike v oddelku otroške konfekcije. Ugotovili so, da naprave emitirajo neonizirajoča elektromagnetna sevanja in da so mejne vrednosti sevanj pri vseh sedmih strojih več ali manj prekoračene. Znano je, da imajo te vrste sevanj škodljive biološke efekte. Predlagali so nekatere tehnične in organizacijske ukrepe, ki bi zmanjšali izpostavljenost delavcev, periodične meritve sevanj pri strojih in seveda obdobje zdravstvenih preglede delavk, ki delajo v neposredni bližini.

Zdravstvene preglede so opravili:

1. Zdravnik specialist med. dela, prometa in športa
2. Srednja med. sestra z podiplomskim tečajem iz med. dela, prometa in športa
3. Laboratorij ZD Domžale in UKC Ljubljana
4. Fiziološki laboratorij ZD Domžale
5. ATD ZD Kamnik
6. Okulist - specialist ZD Kamnik

Celoten pregled smo planirali tako, da smo dobili osnovne informacije o stanju vseh organov, na katere bi lahko vplivali dolgotrajni učinki sevanja. Upoštevali smo tudi možnost sproščanja vinil-klorid-monomera, ki nastaja v proizvodnji PVC (polivinilklorid) pri določeni temperaturi in je strupen plin (ob naslednjih meritvah bi bilo potrebno misliti tudi na to). Opravili smo ogled delovnih mest in po posvetu s strokovnjaki formirali naslednji obseg zdravstvenega pregleda:

1. Anamneza (ogled zdravstvenega kartona OA TOSAMA)
2. Antropometrija (višina, telesna teža)
3. Razširjen in poglobljen klinični pregled
4. Laboratorijske preiskave: SR, hemogram, retikulociti, trombociti, protrombinski čas, DKS, rutinski pregled urina, in biokemične preiskave (sladkor, sečnina, kreatinin, urat, bilirubin, transaminaze, fosfataza, gama GT, lipidogram)
5. Testiranje sluha (avdiometrija)
6. Elektrokardiogramska preiskava srca

7. Testiranje pljučne funkcije — mala spirometrija
8. RTG pljuč in srca
9. Specialistični pregled pri okulistu

Rezultati zdravstvenih pregledov:

Poklicnih boleznih v smislu Druženega dogovora o seznamu poklicnih boleznih (Ur. list SFRJ št. 38/83) — s tem mislimo boleznih kot posledico neonizirajočega sevanja ali drugih škodljivih učinkov na delavnem mestu upravljalke stroja za izdelavo otroških higienskih hlačk — nismo našli.

Iz tabele št. 1 je razvidno, da je od 21 pregledanih delavk 12 zmožnih za svoje delo, 6 zmožnih za svoje delo z omejitvijo (zaščita sluha v kritičnem ropotu, uporaba očal pri delu, kontrola v krajšem obdobju), 1 delavka ni več zmožna za svoje delo, 2 delavki pa nista opravili pregleda

pri okulistu, (mnenje o delazmožnosti bomo podali potem, ko prejmemo njun izvid okulista). V tabeli 2 so prikazane zdravstvene okvare in boleznih pregledanih delavk. Najpogostejše so bolezni živčnega sistema in čutil (okvara sluha in vida), njim sledijo bolezni obočil (razširjene vene na sp. okončinah, zvišan krvni pritisk) in bolezni mišično - kostnega sistema (ravna stopala, okvara hrbtenice) ter bolezni prehrane in presnove (debelost, nepravilna prehrana). Poseben problem predstavlja zobna gniloba, ostala obolenja so posamična. Tabela 3 kaže, da gre pri večini delavk za lažje zdravstvene okvare. Ocenjujemo, da ima le ena delavka težje telesne okvare, ki bi lahko v kratkem pripeljale tudi do invalidnosti. Pri 4 delavkah telesnih okvar ali boleznih nismo našli. Glede na to, da je povprečna starost te skupine delavk okoli 25 let, da ima najstarejša 43 let in najmlajša 20 let, bi pričakovali boljše strukturo zdravstvenega stanja.

Delavke, ki bodo še naprej opravljale dela in naloge upravljalke stroja za izdelavo otroških higienskih hlačk, bi morali po Pravilniku o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev (Ur. list SRS št. 33/71) napotiti na obdobje zdravstveni pregled

vsakih 12 — 36 mesecev. Glede na prekoračene mejne vrednosti sevanj menimo, da so zdravstveni pregledi potrebni vsaj na 24 mesecev, če v individualnih mnenjih nismo določili drugače.

GORŠEK dr. MATIJA
spec. med. dela

TABELA 1

Ocena delazmožnosti 21 delavk, ki opravljajo dela in naloge upravljalke stroja za izdelavo otroških higienskih hlačk:

1. Zmožna za svoje delo	12 delavk
2. Zmožna za svoje delo z omejitvijo	6 delavk
3. Ni zmožna za svoje delo	1 delavka
4. Mnenja ne moremo podati (ni vseh izvidov)	2 delavki

TABELA 2

Ugotovljene zdravstvene okvare in bolezní po mednarodni klasifikaciji:

I.	
Infekcijske in parazitne bolezni	0
II.	
Neoplazme	0
III.	
Endokrine bolezni in bolezni prehrane	1
debelost	3
IV.	
Bolezni krvi in krvotvornih organov	0
V.	
Duševne bolezni in nevroze	1
VI.	
Bolezni živčnega sistema in čutil	3
sluh	4
vid	3
VII.	
Bolezni obtočil	1
krčne žile	3
zvišan krv. pritisk	2
VIII.	
Bolezni dihal	2
IX.	
Bolezni prebavil, zobna gniloba	2
X.	
Bolezni sečil	1
XI.	
Komplikacije nosečnosti, poroda in poporodnega obdobja	0
XII.	
Bolezni kože, podkožnega tkiva in sluznic	2
XIII.	
Bolezni mišično-kostnega sistema in vezivnega tkiva	1
okvare hrbtenice	3
ravna stopala	
XIV.	
Prirojene anomalije	0
XV.	
Poškodbe in zastrupitve	0

TABELA 3

Ocena zdravstvenega stanja delavk:

1. V mejah normale	4
2. Z lažjimi okvarami	16
3. S težjimi okvarami	1

S sej

Skupni delavski svet

- Odbori se uporaba sredstev za sovlaganje v investicijski program — bioagregati za pretvorbo bioplina v električno energijo v znesku 1.418.708 din.
- Sprejme se sklep o nakupu gasilske črpalke ZIGLER 16 B-2 v znesku 2.950.000 din ter o odprodaji sedanje črpalke proizvajalca Vatrosprem Beograd. Predlagatelj predlogov za nakup investicij naj v bodoče pred nakupom dobro prouči ponudbo na trgu in na podlagi tehničnih podatkov predlagajo nakup najkvalitetnejše investicije.
- Namesto dosedanjega predsednika Komisije za odpis med letom tov. Friderika Anzija, ki je sporazumno prekinil delovno razmerje, se za predsednika imenuje tov. Mirana Zupančiča.
- Šoferjem se 15 % skupinska stimulacija delavcev DSS poveča na 30 %. Osnove za izračun km (prevoženi km, tekoči km) pa ostane nespremenjen oziroma se povečuje le ob povečanju osebnih dohodkov ostalih delavcev v DO. Komisija za nagrajevanje pa je dolžna vsakomesečno spremljati gibanja osebnih dohodkov šoferjev.
- Glede na zadnje povečanje osebnih dohodkov v DO Tosama za 20 % od 1. 10. 1985 se spremeni višina osnove za izračun stimulatívnega dohodka šoferjev in sicer:
  - prevožen km 4,10 din
  - tekoči km 2,90 din
  - spremljevalec tovora 1,90 din
- Sprejme se naslednje dopolnilo Navodila o izračunavanju OD in sicer:
  - Obračun dodatka za delo opravljeno v popoldanski in nočni izmeni:

..... člen:

Delavcu pripada za redno delo v popoldanskem času 10 % dodatek na živo delo in za redno delo v nočnem času 60 % dodatek na živo delo.

..... člen

Dodatka za delo v popoldanskem času ter 10 % dodatek za delo v nočnem času se izključujeta z dodatkom za nadurno delo.

..... člen:

V primerih nadurnega dela v popoldanskem in nočnem času delavcu pripada samo dodatek za nadurno delo, ne pa tudi dodatek za popoldansko delo oziroma 10 % dodatek za nočno delo. Dodatek za popoldansko delo ne pripada tudi delavcem v primeru prerazporeditve delovnega časa na željo delavca, v primeru koriščenja dodatno opravljenih ur, v primeru dežurstva in podobno.

..... člen:

Zakonski predpisani 50 % dodatek za nočno delo pa pripada delavcu tudi v primeru, ko je to delo opravljeno v nadurnem delu. Določbe veljajo od 1. 11. 1985 dalje.

- Skupni delavski svet je sprejel sklep, da se na nivoju delovne organizacije ugotovi poprečni koeficient valorizacije nadomestila za bolniško odsotnost, ki bo enak za vse delavce v DO.
- Sprejme se informacija o poslovanju v devetih mesecih 1985.

DELAJSKI SVET TOZD SANITETA

1. Strokovne službe se ponovno opozori na neizvršene sklepe prejšnjih sej:

- poročilo KS — prodajne službe o rezultatih, ki se kažejo na podlagi sprejetih SaS o sovlaganjih v razširitev trgovine naših kupcev;
- delavce naj se obvesti preko oglasnih desk o prejemu osebnih dohodkov vsakega oddelka, za kar je bila zadolžena služba za delitev po delu;
- služba za varstvo pri delu naj posreduje odgovor glede nabave delovnih halj iz kvalitetnejšega materiala.

2. Pristopi se k Samoupravnemu sporazumu o podaljšanju veljavnosti Samoupravnega sporazuma o zagotavljanju sredstev za pospeševanje konvertibilnega izvoza in konvertibilnega deviznega priliva v SRS v letu 1984 in 1985 za leto 1986.

Pristopi se k Samoupravnemu sporazumu o temeljih plana ekonomskih odnosov s tujino SRS za obdobje 1986/90.

3. Na podlagi predloga strokovne službe se odobri povišanje prodajnih cen vseh vrst obličev po ceni in prodajnimi pogoji, ki so navedeni v priloženem ceniku.

6. Z dopisom nas Tekstilna tovarna Senožeče prosi za odstop 3 kom statev Picanol, ki so že odpisani, zanimanja zanje na licitaciji ni bilo. Tekstilna tovarna Senožeče bi na teh strojih tkala tkanino za Tosamo.

Člani delavskega sveta so sprejeli sklep, da se Tekstilni tovarni Senožeče brezplačno odstopi že odpisane 3 statve Picanol.

7. Zaradi pripomb delavcev belilnice, se zadolži služba za organizacijo, da pripravi dokončen predlog prodaje izdelkov II. vrste.

• TEMELJNA DELEGACIJA ZA ZBOR ZDRUŽENEGA DELA

1. Resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Domžale v letu 1986

V osnutku resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Domžale v letu 1986 so poudarjene

ključne naloge, ki nas čakajo v prihodnjem letu. To so pospešeno vključevanje v mednarodno menjavo, zagotavljanje rasti ob uveljavljanju stabilizacije na vseh področjih, uveljavljanju delovnih razmerij dohodka v korist povečanja akumulativne sposobnosti gospodarstva in usklajevanje obveznosti za pokrivanje skupnih in splošnih potreb z materialnimi možnostmi gospodarstva.

Da bi dosegli postavljene cilje, bomo:

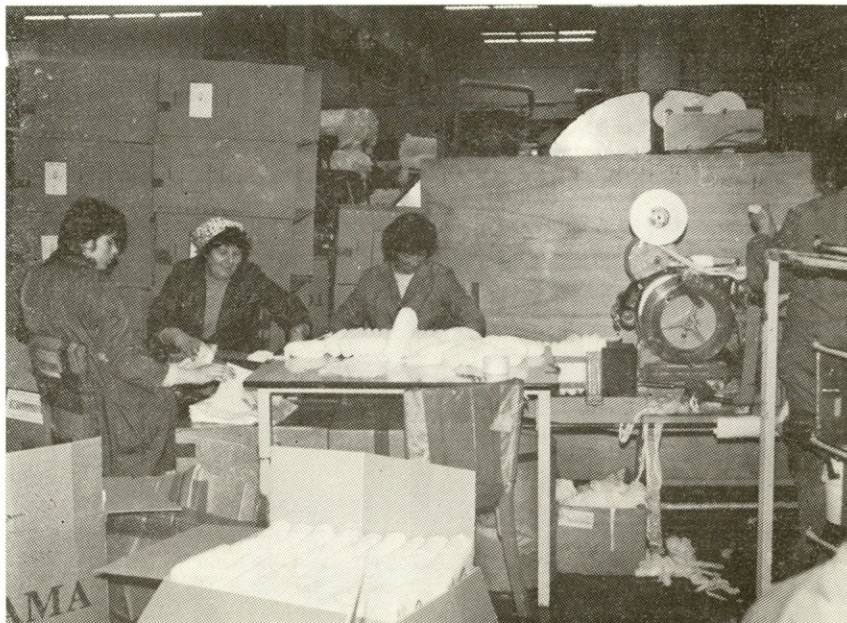
- povečali izvoz blaga in storitev v primerjavi z letošnjim letom za 10 %, uvoz pa za 6 %,
- povečali obseg industrijske proizvodnje za 4 %,
- povečali obseg kmetijske proizvodnje za 3 %,
- povečali število zaposlenih za 1 % s tem, da bomo zagotavljali le produktivno zaposlovanje,
- zagotovili skladno rast sredstev za skupno in splošno porabo z rastjo dohodka v gospodarstvu, kar ob sedanjih ocenah rasti inflacije pomeni približno 50 % nominalno rast sredstev za te oblike porabe,
- investirali predvsem v izvozno usmerjeno proizvodnjo, v negospodarstvu pa v objekte, sprejete s samopriskevki,
- zagotavljali sredstva za pospeševanje kmetijske proizvodnje, za stabilno in boljše preskrbo in za oblikovanje občinskih stalnih blagovnih rezerv.

Usmeritve za vsa področja izhajajo iz ocene doseženih rezultatov v letu 1985, ki so na področju ekonomskih odnosov s tujino in rasti proizvodnje nižji od načrtovanih. Oblikovane pa so tudi na osnovi planskih dokumentov, ki se sprejemajo v občini za obdobje 1986 — 1990.

Osnutku resolucije je priloženo poročilo o izvajanju programov SIS družbenih dejavnosti v letu 1985. Sestavni del osnutka resolucije so tudi odlok o prispevnih stopnjah za skupno porabo v letu 1986, odlok o zagotavljanju sredstev za pokrivanje programa sklada za intervencije v kmetijstvu in odlok o zagotavljanju sredstev za občinske blagovne rezerve. V gradivu je pregled obveznosti združenega dela za skupno porabo v letu 1986, ki so usklajene s predvidenimi materialnimi okviri. Občinske obveznosti iz BOD se povečujejo na osnovi predlaganih usmeritev za 1,23 % od BOD. Večje so tudi obveznosti iz dohodka in čistega dohodka.

2. Odlok o prispevnih stopnjah za financiranje družbenih in gospodarskih dejavnosti v občini za obdobje 1. 1. 1986 do 31. 12. 1986

a) poročilo o izvajanju programov SIS družbenih dejavnosti v letu 1985
V začetku leta so SIS načrtovale 50 % rast glede na dovoljeno porabo v letu 1984. Zaradi vskladitve OD izvajalcev družbenih dejavnosti z OD v gospodarstvu so bila sredstva za

skupno porabo v marcu povečana za 9,3 %. Vendar predvidena sredstva niso pokrila vseh potreb. **Tako so bili v septembru programi SIS valorizirani.**

b) plan prispevnih stopenj za leto 1986

Sredstva za pokrivanje programov SIS družbenih dejavnosti bodo rasla v skladu z rastjo dohodka in bodo ob predvideni 50 % inflaciji znašala 4,5 milijarde din. Obseg pravic (razen podaljšanje porodniške) se za uporabnike v bodoče ne bo širil, nastajajo pa nekatere nove obveznosti v zvezi s temeljnimi planovi SIS 1986/90. Dodatne obveznosti SIS so: zagotavljanje 60 % amortizacije, usklajevanje OD z gospodarstvom, pokrivanje nove dejavnosti vrtca v Mengšu in OŠ Trzin, dokončanje večnamenske dvorane in ureditev delovnih prostorov knjižnice, financiranje malice v šolskem letu 1986/87 (OIS), pokrivanje izgube v zdravstvu (OZS), nižja osnova od katere se plačuje prispevek (ORS), tekoče usklajevanje pokojnin (SPIZ), podaljšanje porodniške (socialno varstvo).

c) pregled prispevnih stopenj veljavne stopnje 1985
osnutek stopenj 1986

prispevne stopnje iz BOD

Občinska skupnost otroškega varstva
— prispevna stopnja po domicilu
— prispevna stopnja po sedežu
Izobraževalna skupnost
Občinska kulturna skupnost
Telesno kulturna skupnost
Skupnost socialnega varstva
Skupnost zdravstvenega varstva
SKUPAJ OBČ. PRISPEVNE STOPNJE

Zvezne skupnosti otroškega varstva
Kulturna skupnost Slovenije
SPIZ

Republiški davek iz OD
Posebni rep. prispevek iz OD
Občinski davek iz OD
Obč. prispevek iz OD za intervencije v proizvodnji hrane
Posebni rep. prisp. iz OD za zagot. sredstev za rep. blagovne rezerve
Posebni obč. prispevek iz OD za blagovne rezerve in preskrbo
Črna gora
SKUPAJ PRISPEVNA STOP. IZ BOD od tega
— občina
— republika

Prispevne stopnje iz dohodka na osnovi BOD

Skupnost zdravstvenega varstva
SPIZ
Skupnost za zaposlovanje
Požarna skupnost
Stanovanjska skupnost - solidarnost
SKIS - prisp. za vzdrževanje objektov kolektivne rabe
SLO
SKUPAJ PRISPEVNA STOPNJA IZ DOHODKA (Osnova BOD)

Prispevne stopnje iz čistega dohodka na osnovi BOD

Stanovanjska skupnost - vzajemnost
SKIS - prisp. za izgrad. kom. naprav
Energetika

SKUPAJ PRISPEVNA STOPNJA IZ ČISTEGA DOHODKA (osnova BOD)

Prispevna stopnja iz dohodka osnova dohodek

Občinska raziskovalna skupnost

3. Osnutek odloka o zagotavljanju in usmerjanju sredstev za pospeševanje kmetijstva in intervencije v proizvodnji hrane v letu 1986

Intervencije v proizvodnji hrane so nujen pogoj za vzdrževanje že dosežene obsega pridelave hrane.

Zato naj bi na podlagi predloženega odloka tudi v letu 1986 za uresničevanje ciljev planskih aktov občine za področje kmetijstva delavci in delovni ljudje zagotavljali sredstva s prispevkom v višini 0,75 osebnega dohodka. Sredstva bi se kot doslej zbirala pri Samoupravnem skladu za pospeševanje kmetijstva občine Domžale in bi se uporabljala za namen, ki je opredeljen v 6. členu odloka o ustanovitvi sklada, zlasti pa:

- za pospeševanje tržne poljedelske proizvodnje
- za pospeševanje tržne živinorejske proizvodnje na domači krmni osnovi
- za pospeševanje kmetijske proizvodnje v hribovitih predelih in na območjih s težjimi proizvodnimi pogoji
- za delovanje kmetijske pospeševalne službe in pospeševanje prenosa znanja v proizvodnjo
- za regresiranje obresti
- za sofinanciranje delovanja sistema obrambe pred točo
- za sofinanciranje programa urejanja zemljišč.

S tem odlokom se ne predpisuje nova obveznost, ker gre le za podaljšanje že vpeljanega sistema.

4. Odlok o zagotavljanju sredstev za občinske blagovne rezerve

V skladu z zvezno zakonodajo je občina dolžna oblikovati stalne blagovne rezerve, ki so namenjene za osnovno blagovno preskrbo občanov in OZD v primeru vojne in naravnih nesreč ter za intervencije pri opravljanju večjih motenj na trgu blaga osnovne preskrbe. Zaloge morajo pokrivati 60 dnevne potrebe. V ta namen odlok uvaja poseben prispevek delavcev in delovnih ljudi v višini 0,2 % za zagotovitev potrebnih sredstev za izvedbo programa občinskih blagovnih rezerv v letu 1986. O namenski uporabi teh sredstev odloča Izvršni svet Skupščine občine Domžale.

5. Osnutek proračuna občine Domžale 1986

Višina proračunskih prihodkov oziroma razporeditev prihodkov predstavljajo nominalno povečanje za 44 % napram spremenjenemu proračunu leta 1985. Realno pa takšna višina pomeni dvig dogovorjene porabe za 57 %, saj v fazi osnutka proračuna ne planiramo posebne pozicije, kamor se stekajo viški nad dogovorjeno porabo.

Osnutek proračuna je pripravljen na temelju smernic, ki jih daje osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1986. Rast splošne porabe naj bi bila usklajena z nominalno rastjo celotnega dohodka v SR Sloveniji. Ocenjuje se, da bo stopnja nominalne rasti dohodka, znašala okoli 50 %.

PRIHODKI — Pri davku iz kmetijstva je upoštevana predvidena valorizacija katasterskega dohodka.

Izračun prihodka iz naslova obrti iz skupnega prihodka je opravljen skupaj. Izhaja se iz predpostavke, da bo odmera davka za leto 1985 večja kot za leto 1984 za 30 %. Planira se za 40 % večje akontacije za leto 1986 od odmere 1985. Upoštevalo se je dejstvo, da imamo večje število obrtnikov iz drugih občin in bo zato preplavanje davka iz obrti na davek od skupnega dohodka pomenilo tudi odziv davka iz občine.

Davek na dohodek od stavb je povečan nesorazmerno, ker se bodo v letu 1986 predpisale tudi akontacije in bo tako v letu 1986 prihodek od odmere 1985 in akontacije za leto 1986. Ostali prihodki so planirani v skladu z gibanji v preteklih letih.

ODHODKI — Na odhodkovni strani predlagatelj ni mogel zadostiti vsem zahtevam koristnikov in je v glavnem predlog uokviril na rast z indeksom 150. Izjema so nekateri res utemeljeni zahtevki, predvsem tam, kjer se v letu 1985 z rebalansom ni uspelo pokriti vseh stroškov. Izvršni svet ugotavlja, da ni in tudi v bodoče ne bo mogoče iz proračuna financirati tistih dejavnosti, ki po svojem značaju ne sodijo v splošno porabo. Tako so odhodki v večji meri usmerjeni v financiranje osnovnih potreb za upravne organe občine Domžale, pravosodne organe, družbenega pravobranilca samoupravljanja, financiranje delegatskega sistema, sredstva za potrebe družbenopolitičnih organizacij, ljudsko obrambo, krajevne skupnosti, skratka tistim koristnikom, ki sodijo po svojem značaju v splošno porabo in jim je to edini vir financiranja. Izjema so — negospodarske investicije, kjer se zagotavljajo sredstva za delno kritje kreditov, najetih pri nakupu poslovnih prostorov za pravosodne organe ter — komunalna dejavnost, ker je po republiških navodilih treba izvršiti nujna

geodetska dela, predvidena s srednje-ročnim planom ter izdelati zazidalni načrt industrijske cone Trzin, Krajevnim skupnostim se zagotavljajo sredstva z indeksom 167 tako, da se poleg delegatskega sistema vsaj delno krijejo še stroški amortizacije.

Osnutek proračuna je v javni razpravi, pripombe sprejema Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj občine Domžale do 10. decembra 1985.

6. Poročilo Medzborovske komisije o stanju v osnovnem šolstvu

Na predlog Medzborovske komisije sprejema skupščina občine Domžale naslednjih **13 sklepov**:

— otežen je prevoz šoloobveznih otrok na območju Moravč, saj se otroci z isto mesečno vozovnico ne morejo voziti z avtobusi dveh OZD v sestavi SOZD Integral, zaradi različnih cen. Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj občine naj v najkrajšem času ukrepa v smeri omogočenja vožnje otrok z dvema prevoznikoma;

— v zvezi z varnostjo otrok, zlasti v Črnem grabnu naj se organizirajo prevozi tako, da bodo avtobusi v Blagovici ustavili pred šolo, v Lukovici pa v naselju, da prehodi otrok čez glavno cesto ne bodo več potrebni;

— uredi naj se nevezdržna situacija prevozov otrok s kombiji na območju Trojan in Lukovice.

— pripravi naj se program uvajanja računalništva in usposabljanja kadrov;

— osnovne šole naj se izrečejo o obliki naadlnjega povezovanja (skupnost osnovnih šol);

— pripravi naj se program upora-

be opuščenih osnovnih šol;

— pripravljati naj se poročilo o izvajanju IV. samoprispevka in v katerih delih se ta program še ne uresničuje;

— pripravljati naj se program opremljanja specialnih učilnic v skladu z razpoložljivimi finančnimi sredstvi;

— v postopku je sprejemanje normativov in standardov za osnovne šole;

— osnovne šole naj v sodelovanju z OIS pripravijo finančno in vsebinsko analizo uresničevanja dogovorjenega programa v osnovnih šolah;

— izvršni svet naj prouči družbenoekonomski položaj vzgoje in izobraževanja v občini Domžale;

— potrebno bi bilo celovitejše vključevanje vseh družbenih dejavnikov v vzgojnoizobraževalno delo. Doslej se uspešno vključujejo taboriške organizacije, košarkaški klub, večina KS, AMD Domžale, Postaja

milice Domžale, Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, pa tudi nekatere DO: Lek Helios, Rašica;

— v letu 1986 so Skupščina zahtevala poročilo o uresničevanju zgoraj navedenih sklepov.

Za izvršitev vseh sklepov so določeni roki in pristojni izvajalci.

K točki 2. je delegacija TOSAME podala naslednjo pripombo:

— Predlagana povišanja prispevnih stopenj za posamezne SIS naj se ponovno proučijo in pristajamo samo na povišanje tistih programov, ki so neobhodno potrebni. Menimo, da se z višanjem dohodka v delovni organizaciji tudi večajo dohodki SIS. Občinske prispevne stopnje naj ne presegajo poprečja republiških prispevnih stopenj.

RAZSTAVA ŠPORTNIH FOTOGRAFIJ

Ob razstavi, ki je bila oktobra ob praznovanju 20-letnice izhajanja glasila Tosama je bilo slišati tudi mnenje o tem, da bi bile take ali slične razstavne prireditve lahko večkrat gost v naši jedilnici.

Z upoštevanjem teh idej je v jedilnici pripravljena za ob koncu decembra nova razstava in sicer predstavitev športnih fotografij, katerih avtor je Milan Repac iz Domžal.

Razstavljene fotografije zajemajo posnetke iz sveta motociklizma, posneti pa so na dirkah hitrostnih dirkačev ter motokrosistov.

Repac je letos svoje fotografske stvaritve že razstavljaval in sicer v domžalskem Metulju. Velja pa omeniti tudi to, da je v prodaji stenski koledar za leto 1986, ki je opremljen s fotografijami razstavljalca Repca.

Ker je razstava ob koncu leta, nas bo s svojo tematiko — o hitrosti — simbolično spomnila na neko drugo hitrost — hitrost časa samega.

Novoletne želje

URBANIJA Miha je fant, ki mu dobra volja prekipeva ves dan. Ko prihaja iz Moravč na delo, si požvižgava in sodelavci mu pravijo veseli Miha. Tretje leto je zaposlen v belilnici in dobro se razume s sodelavci. V prostem času rad igra nogomet in šah. Ob vprašanju, če ima kakšne posebne načrte v prihodnjem letu, se je tako skrivnostno zasmejal, da se da ugibati, da so to skriti, prijetni plani mladega fanta.

VESEL Andrej je letošnje leto zidal svojo hišo. V priložnem letu si želi, da ne bi zmanjkalo gradbenega

materiala za nadaljno gradnjo. Doma je iz Gradišča, rad prihaja zgodaj na delovno mesto. Kadar mu kaj ni po volji, že pogodrnja, vendar obenem že tudi izpolnjuje naročilo. Ker je že imel težave z zdravjem, si v prihodnje želi predvsem to, da bi tudi v naadlje ne imel zdravstvenih težav in bi lahko dokončal gradnjo hiše.

KOŠIR Ančka, kljub sedemindvajsetim letom delovne dobe, še prav mladostno hiti zadnje minute na delo pri popoldanski izmeni. Doma je toliko opravil, še kuža Nero milo gleda, da ga mora pred odhodom malo »počohati« za ušesi. Čas pa neizprosno beži in kar velikokrat mora zavrteti pedale kolesa, da prispe iz Male Loke na svoje delovno mesto. Zadovoljna je pri svojem delu, med sodelavkami in želi, da ne bi v prihodnjem letu primanjkovalo igel in gume pri njenem stroju, pa da bi vse prodajali in imeli zaslužek.

V trenutkih, ki ostajajo le njej, rada zapoje staro domačo pesem ter vzame v roke knjigo, ki ji je v življenju veliko razvedrilo.

— ŠPORT —

V OO ZSMS

Kot vsako leto, smo tudi letos mladinci izvedli športna tekmovanja v počastitev Dneva republike. Udeležba je bila v vseh športnih disciplinah zadovoljiva, le dekleta so ponovno dokazala, da za šport med njimi še vedno ni pravega interesa. Tekmovanja so minila brez vroče krvi, rezultati pa so naslednji:

NAMIZNI TENIS

1. Rode Janez ml.
2. Grošelj Rok
3. Cerar Marko

STRELJANJE

1. Rems Janez	153 krogov
2. Cerar Marko	147 krogov
3. Kremljč Marko	137 krogov

KEGLJANJE

1. Florjančič Bogdan	383 kegljev
2. Grošelj Rok	360 kegljev
3. Osolin Dušan	317 kegljev

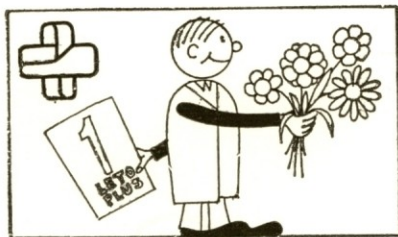
1. Gerlica Ana	297 kegljev

TOSAMA
GLASILO DELAVCEV TOSAME
20 LET

Osebne vesti

Rojstni dan praznujejo v mesecu decembru 1985

TOZD SANITETA

Pripravljalnica

Vesel Albin,

Sanitetna konfekcija

Armeni Ana, Bervar Anastazija, Bolhar Magdalena, Cerar Marija, Gregorič Bojan, Lukman Marija,

Mikalnica

Bedenik Štefanija, Cerar Ivanka, Cerar Martina, Cerar Frančiška, Gotar Joži, Jemec Dragica, Kerč Štefka, Lebar Marija, Marčun Metoda, Pele Ivanka, Prelovšek Ani, Štrekar Zvonka, Štrukelj Stanislav, Urankar Štefka, Urbanija Marija, Žebovec Olga, Pivec Dušan,

OTROŠKA KONFEKCIJA

Horvat Vika, Ivanetič Majda, Jeretina Marica, Lenček Marija, Maček Marija, Mislej Štefka, Miklavčič Frančiška, Stupica Marija, Šarc Silva,

TOZD FILTRI

Ficko Anton, Grošelj Marija, Klopčič Ivanka, Kaplja Zofija, Maček Marjana, Merkužič Cveta, Nemeč Aleksander, Ocvirk Tončka, Prelesnik Julijana, Sitar Marija, Štirn Mojca, Volčnik Janja, Žužek Tilka,

TOZD SANITETA

Tkalnica ovojev

Cerar Ivan, Cerar Bernarda, Kerč Štefka, Lajevec Andrej,

Belilnica

Prenar Silvo, Urankar Franc,

Vlaknovinski oddelek

Bevec Peter, Cerar Silvo, Cerar Franc, Gornik Franc, ing.,

Tkalnica širokih ovojev

Cerar Brigita, Flis Silva, Kerč Janez, Kolbl Marta, Krašovec Stanko, Pevec Ivanka,

SKUPNE SLUŽBE

Debec Marjan, Judež Zvonka, Jeretina Franc, Osolin Dušan, Piskar Niko, Rozman Stefan, Sedeljšak Franc, Breznik Helena, Deisinger Štefka, Florjančič Olga, Hribar Jože, Kerč Jože, Korošec Tatjana, Krasnik Marija, Kolkal Marta, Mežnar Silva,

ODŠLA IZ DELOVNE ORGANIZACIJE:

Sevšek Slavka — upokojena

POROČILA STA SE:

Poljanc Janko
Srnkolj Ani

ZAHVALE

Ob nenadni smrti moje drage žene Metke Kepic, upokojenke iz Tosame, se iz srca zahvaljujem kolegom pevcem iz okteta Tosama za zapete žalostinke, Mimi Vrenjakovi za tople besede izrečene ob grobu ter vsem sedanjim in bivšim delavcem Tosame, ki so jo v tako velikem številu spremlili na zadnji poti.

Pavle Kepic

Ob boleči, nenadomestljivi izgubi moje ljube mame Julke Knez, se Vam dragi sodelavci iz pomožnih obratov, oktetu Tosama, sindikalni organizaciji, iz vsega srca zahvaljujem za denarno pomoč in izreke sožalja.

Še enkrat, vsem prisrčna zahvala.

Ivanka Hribar s hčerkama

Mijo in Minko

Ob smrti najinega dragega očeta Grošelj Janka, se vsem sodelavkam in sodelavcem iz ekonomsko računovodskega sektorja in otroške konfekcije iskreno zahvaljujema za venco, denar, izreke sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Hvala tudi sindikalni organizaciji za denarno pomoč.

Mira Kavka in

Metka Kotnik

Ob smrti mojega očeta se vsem sodelavkam in sodelavcem iz oddelka tkalnice širokih tkanin, ter osnovni organizaciji sindikata zahvaljujem za denarno pomoč in izreke sožalja.

Marija Cerar

Vsem sodelavkam in sodelavcem iz expedita, se iskreno zahvaljujem za vso pomoč, cvetje, za izreke sožalja ob smrti mojega moža. Zahvala velja tudi OOS za denarno pomoč.

Burja Julka

Mali oglasi

• Prodajam nove verige za Fiat 750 — interna številka 318.

Prodajam za starost 9. let smučarske čevlje za 5.000.— in smučarske hlače za 2.000.—

Kovač Urška
oddelek mikalnice

Prodajam belo otroško posteljico z jogijem. Arnuš, int. 219.

Prodajam otroško posteljico z jogijem in termoakumulacijsko peč 2,5 kW. Int. 220.

NASVETI ZA VSAKDANJO RABO

• Prezimovanje lončnic

Lončnice ne bojo dobro prezimile v prostoru, kjer je pod iz surovega betona ali keramičnih ploščic. Zato pod lončnice denite košček stare volnene odeje ali stare frotiraste brisače.

• Televizijski ekran

Da se na ekranu ne bi nabiral prah, ga od časa do časa prebršite s krpo, namočeno v limonin sok.

• Gumijasto tesnilo pralnega stroja

Če želite, da bo gumijasto tesnilo pralnega stroja ostalo dolgo časa uporabno, ga dvakrat na mesec premažite s glicerinom.

• Kavni madež na srajci

Očistite tako, da z vato, namočeno v zmes alkohola in kisa zbršete madež.

Uredniški odbor:

Majda Štampihar — korektor,
Merlin Danica, Florjančič Bogdan,
Sonja Rode, Silva Mežnar - blagajnik,
Janez Pižmoht, Stane Tomažič, dipl. ing.,
Vida Vodlan, Tone Stare — fotograf,
Marjana Lubinič, dipl. iur. —
— glavni urednik.

Naklada: 1400 izvodov

Tisk: Papirkonfekcija Krško

Nagradna križanka

		SVETOVALEC	KISLO VINO	MIŠICA OBRAČALKA	VELIKA STANOV. ZGRADBA	MESTO PRI ZADRU	ŽUŽELKA	KVALITETA		
	VARUH								DEL RIMSKE KONJENICE	
	GOSLI								NEMŠKA MARKA	
	ZDRAVIL. TRAVNIŠKA RASTLINA	SORODNIK	BALT. SOVJ. REPUBLIKA							
PODZEMNA ŽIVAL			PRITISK			RIMSKI BOG VETROV			ERBIJ	
BABICA (ŠTAJER.)			KOS SUKANČA		SESTAVIL V. V.	KILOVOLT-AMPER ZAČETEK TERME			PRITRDILNKA ŠUKLJE	
TERMIN			KARIKAT. VOLJEVICA		100 AŠKERC			UREZNINA	JAVEN PROSTOR	
STAR SLOVAN			MERSKA ENOTA ZA ZLATO			ANSAMBEL			SARAJEVO	
	SREČNO 1986	BREZALK. PIJAČA	TUJE ŽENSKO IME	MUTAST	PREDSTAVITEV NA ODRU LOČILNI VEZNIK				DEL OBRAZA	
	AMER. PEVEC FRANK							INDIJANSKI ČOLN		
	ZVER IZ DRUŽINE MAČK IZ ARGENTINE							GOZDNA UPRAVA		
						GALIJ			ORANJE	
						KALIJ			RIMSKA ENA	
						PREMIČNA STENA V GLEDALIŠČU				

Starši!

Pripeljite svoje otroke
na praznovanje

DEDKA MRAZA

v soboto, 28. XII. ob 16. uri
v Delavskem domu na Viru

Prisrčno vabljeni

